

ΟΙ ΠΑΛΑΙΟΙ ΘΕΣΣΑΛΙΚΟΙ ΔΗΜΟΙ

ΣΕΡΑΦΕΙΜ Κ. ΤΣΙΤΣΑ

Δασολόγος

Οι παλαιότεροι ένθυμοδνται τή Διοικητική διαίρεση τής χώρας σέ Δήμους, πού έλειτούργησαν μέχρι τὸ 1912, ὅποτε ιδρύθησαν αἱ κοινότητες. Οἱ Δήμοι αὐτοὶ ἔγιναν μετὰ τήν ἀπελευθέρωση τής Ἑλλάδος, τὸ 1883 καὶ ὕστερα. Οἱ Θεσσαλικοὶ Δήμοι ιδρύθησαν τὸ 1883, μετὰ τήν ἀπελευθέρωση τής Θεσσαλίας καὶ ἔζησαν τριάντα χρόνια.

Οἱ παλιοὶ αὐτοὶ Δήμοι ἀποτελοῦσαν συγκροτήματα χωριῶν καὶ πῆραν ὀνόματα ἀρχαίων τόπων, βουνῶν, ποταμῶν κ.λ.π. Ἄξιζει γιὰ τήν ἱστορία — γιὰ χάρη τῶν νεωτέρων, ἀλλὰ καὶ τῶν παλαιότερων πού νοσταλγοῦν τὰ περασμένα — νὰ παραθέσωμεν ἐδῶ τὰ ὀνόματα τῶν Δήμων. Μετὰ τὸ ὄνομά τους ἀκολουθεῖ τὸ ὄνομα τής ἔδρας τοῦ Δήμου.

1. ΕΠΑΡΧΙΑ ΛΑΡΙΣΗΣ

1. Δῆμος Λαρίσης. Λάρισα. Ἄλλα χωρία του: Ἀλῆφακα, Γούντσα, Μπαισλάρ, Κουτσόχειρο, Τουσουλάρ κ.τ.λ.

2. Ἀμπελακίων. Ἀμπελάκια. Λασποχώρι, Σπηλιὰ καὶ Μπαμᾶ.

3. Ἀρμενίου. Ἀρμένιον — Πέτρα. Ἦταν ἡ ιδιαίτερη πατρίδα τοῦ Ἀργοναύτου Ἀρμένου, στὸν ὅποιον ὀφείλεται τὸ ὄνομα τοῦ Δήμου. Ἄλλα χωρία του: Γκερλή, Δεδέργιανη, Σαρασλάρ, Κελελέρ, Ρυζόμυλος, Χατζήμιση κ.τ.λ.

4. Κρανῶνος. Κρανῶν. Τσορμανλή, Ἀμαρλάρ, Δοξαρά, Λουτρός, Μπουχλάρ, Σουλέτσι, Σούμασι, Χατζηλάρ κ.τ.λ.

5. Νέσσωνος. (ἀπὸ τὸ ὄνομα τής λίμνης Νεσσωνίδος). Μέγα Κεσερλή. Μαυροχώρι, Μικρὸ Κεσερλή, Μπακτισλάρ, Πουρνάρι, Χατζηνόμπασι κ.τ.λ.

6. Ὀγχηστοῦ (ἀπὸ τὸ ὄνομα τοῦ γιοῦ τοῦ Ποσειδῶνα Ὀγχηστοῦ). Μαῖμοῦλ.

7. Συκουρίου (ἀπὸ τήν ἀρχ. πόλιν Συκούρον). Τοπουζλάρ. Μετεσελή, Σαρτζηλάρ, Χασάμπαλι κ.τ.λ.

8. Φακίου. Νεμπεγλέρ. Μπακράτσι, Σουλεμές, Χατζή Μπαϊράκ κ.τ.λ.

2. ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΥΡΝΑΒΟΥ

1) Δῆμος Τυρνάβου. Τύρναβος. Δηλέρ, Καζακλάρ, Καρατσὸλ κ.τ.λ.

2) Γόννων (ἀπὸ τήν ἀρχ. Περραιβικὴν πόλιν Γόννοι). Μπαλαμοῦτ.

3) Ὀλύμπον. Ραψάνη. Κρασιά, Νεζερός, Πυργετός, Περαταριά κ.τ.λ.

3. ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΓΥΪΑΣ

1) Δωτίου (Ἀπὸ τὸ ἀρχ. ὄνομα τής κοιλάδος Δωτίου, τής σημερινῆς Κεσερλή). Ἀγυιά. Ἄλλα χωρία τοῦ Δήμου: Ἀθανάτου, Δόγανη, Νιβόλιανη, Σελίτσανη κτλ.

2) Εὐρυμενῶν. (ἀρχ. πόλις Εὐρυμεναί). Τσάγεζι. Καρύτσα κ.τ.λ.

3) Κασθαναίας. (ἀρχ. ὁμώνυμος πόλις). Κερμίδι. Ἀληφακλάρ, Κουκουράβα, Πολυδέντρι κ.τ.λ.

4. ΕΠΑΡΧΙΑ ΦΑΡΣΑΛΩΝ

1) Φαρσάλων. Φάρσαλα. Βρυσιά, Κιοπεκλή, Σιατερλή, Ταμπακλή, Τσακερλή, Χατζηαμάρ, Κουτσελή, Ντινόμπαση κ.τ.λ.

2) Εὐδρίου (ἀρχ. ὁμών. πόλις Εὐδριον). Δρίσκολη. Δεμερλή, Βισιλῆ, Τατάρ, Καραδεμερτζῆ, Γκοσγκουνάρ, Μπαϊρακλή, Σιμικλή κ.τ.λ.

3) Σκοτούσης. Κάτω Δουβλατάν. Ἀρναουτλή, Ἀναμπακλή, Τσαγκιλί, Ὀρμάν Μαγούλα, Μπεκίδες.

5. ΕΠΑΡΧΙΑ ΑΛΜΥΡΟΥ

1) Ἀλμυροῦ. Ἀλμυρός. Ἀϊδίσι, Καραμπᾶς, Κιολουάρ κ.τ.λ.

2) Ὀρθρουός. Γούρα. Πέντε Βρύσες, Χαρλαί κ.τ.λ.

3) Πλατάνου. Πλάτανος. Βούνενα, Γκιούζι, Δρυμών, Κοκωτοί, Κωφοί, Προσήλιο, Τσατάλι, Μονή Ξενιᾶς κ.τ.λ.

6. ΕΠΑΡΧΙΑ ΣΚΟΠΕΛΟΥ

1) Σκοπέλου. Σκόπελος.

2) Γλώσσης. Πλατάνα, Κλήμα, Λουτράκι.

3. Ἀλοννήσου. Ἀλόνησος.

4) Σκιάθου. Σκιάθος.

7. ΕΠΑΡΧΙΑ ΒΟΛΟΥ

1) Παγασσῶν. Βόλος.

2. Αἰαντίου. Τρίκερα. Ἀγ. Κυριακή.

3) Ἀφειῶν. Νεοχώρι. Νιάου, Γιούρτσα.

4) Ζαγοράς. Ζαγορά. Μακρυρράχη, Μιτζέλα, Πουρί κ.τ.λ.

5) Ἴωλκοῦ. Ἀνακασιά. Ἄλλη Μεριά, Ἅγιος Ὀνούφριος, Μπαξέδες.

6) Κισσοῦ. Κισσός. Ἀχίλλειον, Ἅγιος Ἰωάννης.

7) Μακρυνίτσης. Μακρυνίτσα. Ἀγία Τριάς, Φιτόκον.

8) Μηλεῶν. Μηλιές. Βυζίτσα, Καλά Νερά, Μπούφα, Πινακάτες.

9) Μυρσειῶν. Τσαγκαράδα. Λαμπηνοῦ, Μούρσι, Ξουρίχη.

10) Νηλείας. Ἀνω Λεχώνια. Ἅγιος Λαυρέντιος, Ἅγιος Γεώργιος, Ἀγριά, Δράκια, Καραμπάσι κ.τ.λ.

11) Ὁ ρ μ η ν ί ο υ . Π ο ρ τ α ρ ι ά . Κατηχώρι.

12) Σ π α λ ά θ ρ ω ν . Ἀ ρ γ α λ α σ τ ή . Βεστινίκα, Μπίρ, Μετόχι, Πάλτση κ.τ.λ.

13) Σ η π ι ά δ ο ς . Λ α ὕ κ ο ς . Προμύρι.

14) Φ ε ρ ῶ ν . Β ε λ ε σ τ ί ν ο ν . Ἅγιος Γεώργιος, Μπουσταφακλή, Νταμπεγλή, Σέσκουλο κ.τ.λ.

8. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΡΔΙΤΣΗΣ

1) Δ ή μ ο ς Κ α ρ δ ί τ σ η ς . Κ α ρ δ ί τ σ α . Ἄλλα χωριά τοῦ Δήμου: Ἴσαρι, Δελή, Ἴμπραήμ, Σουληνάρι, Καπουτσή, Κουρτέσι, Κουμάδες, Κρύα Βρύση, Νταούτη, Παλιόκαστρο, Τσαούση, Ρούσος, Πιτσαρή, Φράγγο, Καρδίτσομαγούλα.

2) Ἀ ρ γ ι θ έ α ς : Κ ο υ μ π ο υ ρ ι α ν ά . Ἀργύρι, Βλάση, Βραγγιανά, Γλογοβίτσα, Κνίσοβο, Λιάσκοβο, Μεζίλο, Πετρίλια, Σελιπιανά κ.τ.λ.

3. Γ ό μ φ ω ν : Μ ο υ ζ ά κ ι . Βασινιά, Βρώστιανη, Βούνιστα, Νεροβούνιστα, Λαζαρίνα, Πορτή, Ρωποτό, Σιάμ, Σκλάταινα, Φλωρέσι κ.τ.λ.

4) Ἰ θ ώ μ η ς . Φ α ν ά ρ ι . Γελάνθη, Γόλιστα, Γράλιστα, Κανάλια, Λοξάδα, Μαυρομάτι, Πύργος, Φανάρι, Μαγούλα, Χάρμινα κ.τ.λ.

5) Ἰ τ ά μ ο υ . Ζ ω γ λ ό π ι . Ἄπιδιά, Βελέσι, Καστανιά, Καταφύγι, Μαστρογιάννη, Μπόσκλαβο, Σέκλιζα, Τετάϊ.

6) Κ α λ λ ι φ ω ν ί α ς . Κ α λ λ ι φ ώ ν ι . Γκέρμπεσι, Ζαίμι, Κασνέσι, Κουβανάδες, Λουτρό, Παλιούρι, Φίλια κ.τ.λ.

7) Κ ι ε ρ ί ο υ . Σ ο φ ά δ ε ς . Κοπρετζή, Μαυραχάδες, Μασκλούρι, Πύργος Ματαράγκας, Καραλάρ κ.τ.λ.

8) Μ ε ν ε λ α ἰ δ ο ς . Ρ ε ν τ ί ν α . Παλιά Γιαντισοῦ, Οραψίμι, Λακρέσι, Σμόκοβο, Χωτένα.

9) Σ ε λ ά ν ω ν : Π α ρ α π ρ ά σ τ α ν η . Βάναρη, Ἐκὴμ Βελέσι, Καλογριανά, Κόρδα, Μεριχοβον, Μπισδάνι, Ριζάβα κ.τ.λ.

19) Τ α μ α σ ί ο υ . Δ ρ α ν ί τ σ α . Ἀσλανάρ, Καίτσα, Πάπα, Τσαμάσι, Χαλαμπρέζι κ.τ.λ.

11. Τ ι τ α ν ί ο υ . Π α λ α μ ᾶ ς . Βλοχός, Γοργοβίτες, Ματαράγκα, Μακρυχώρι, Κουρτίκι, Μάρκου κ.τ.λ.

12) Φ ύ λ λ ο υ . Κ ο τ σ α ρ η ἥ . Ἄλμαντάρ, Ὁρφανά (Ἄνω καὶ Κάτω) κ.τ.λ.

13) Ν ε β ρ ο π ό λ ε ω ς . Μ ε σ σ ε ν ι κ ό λ α ς . Βουνέσι, Κερασιά, Μπεζιούλα, Στοῦγκο, Σερμενίκο, Νεοχώρι, Ἀγιώργης, Πορτίτσα, Μπλάσδον, Μονὴ Κορώνας.

9. ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΡΙΚΑΛΩΝ

1) Δ ή μ ο ς Τ ρ ι κ ά λ ω ν . Τ ρ ί κ α λ α . Γλῆνος, Ζαπταῖοι, Μεγάλα Καλύβια, Μπουχούνιστα, Πυργετός, Σερβωτά, Ριζαριό κ.τ.λ.

2) Αἰ θ ί κ ω ν . Τ ύ ρ ν α . Πόρτα Παζάρ, Δραμίζι, Βετερνίκου, Περτούλι, Παλιοκαρυά, Κούτσαίνα, Τυχαΐ, Καλόγηροι, Μονὴ Δουσίκου κ.τ.λ.

3. Ἀ θ α μ ά ν ω ν . Γ α ρ δ ί κ ι . Δέση, Καμναΐ, Μουτσιάρα, Τζιούρεσια, Τυφλοσέλι.

4) Κ ο θ ω ν ί ω ν . Β ι τ σ ί σ τ α . Βαθύρεμα, Βαλκάν, Βαρδάρι, Γκορφάρι, Γκιόνθη, Γρεβενοσέλι, Δοβρόϊ, Κα-

πρόϊ, Κοθώνι, Κορνέσι, Μερόκοβο, Μπούκουρο, Παχτούρι, Πλόπ, Σκλίβενο, Μονὴ Ἁγία Κυριακή.

5) Π α ρ α λ η θ α ἰ ω ν . Ἀ ρ δ ά ν ι . Ζαβλάνια, Κόρποβο, Κούσοβο, Λιόπρασο κ.τ.λ.

6) Π ι α λ ί ω ν . Β α ρ υ μ π ό π η . Πρόδρομος, Γουργούρι, Καρβουλεπενίτσα, Λεσιανά, Μεγάρχη, Μπελέτσι, Ξυλοπάροικο, Πουλιάνα Μεγάλη, Πουλιάνα Μικρὴ κ.τ.λ.

7. Φ α ρ κ α δ ό ν ο ς . Τ σ ι ό τ ι . Βόργιανη, Ζάρκο, Γριζάνο, Κλωκοτός κ.τ.λ.

10. ΕΠΑΡΧΙΑ ΚΑΛΑΜΠΑΚΑΣ

1) Αἰ γ ι ν ί ο υ . Κ α λ α μ π ά κ α . (Τὸ ὄνομα τοῦ Δήμου ἀπὸ τὸ ἀρχαῖον Αἰγίνιον «ἄμορον τῆ Αἰθηκία καὶ τῆ Τρίκκη» κατὰ Στράβωνα). Ἄλλα χωριά τοῦ Δήμου: Βαμβακούλα, Βιτουμά, Βλαχάβα, Καστράκι, Πρεβέντα, Σαρκάκια κ.τ.λ.

2) Κ α σ τ α ν α ἰ α ς . Κ α σ τ α ν ι ά . Βεντίστα, Λουζέτσι, κ.τ.λ.

3) Μ α λ α κ α σ ί ο υ . Μ α λ α κ ά σ ι . Νέα Κουτσούφλιανη, Στρούσια, Χλιτσιάδες κ.τ.λ.

4) Τ υ μ φ α ἰ ω ν . Κ ο ν ι σ κ ό ς . Ἀσπροκκλησιά, Λογγά, Μαυρέλι, Φλαμπορέσι κ.τ.λ.

5. Χ α λ κ ί δ ο ς (παρ' Ἀσπροποτάμῳ). Κ ρ α ν ι ά . Κλεινοβός, Περλιάγκο, Δραγοβίτσι, Ἀϊβάν κ.τ.λ.

6) Λ ά κ μ ω ν ο ς . Κ ό τ ο ρ η . Χαλίκι, Λεπενίτσα, Σκληνιάσα κ.τ.λ.

7) Ὁ ξ υ ν ε ἰ α ς . Μ α ρ ί τ σ α . Βελεμίσι, Κακοπλεύρι, Ὁστροβο κ.τ.λ.

Σύνολον δήμων τῶν 10 Θεσσαλικῶν ἐπαρχιῶν (πλὴν Ἐλασσόνος, ποῦ ἀπελευθερώθηκε ὅταν ἔγιναν οἱ κοινότητες καὶ καταργήθηκαν οἱ παλιοὶ δήμοι) 65. Τοὺς πιὸ πολλοὺς δήμους εἶχεν ἡ ἐπαρχία Βόλου (14), ὕστερα ἡ ἐπαρχία Καρδίτσης (13), ἡ Ἐπαρχία Λαρίσης, ἀνὰ 7 οἱ ἐπαρχία Τρικάλων καὶ Καλαμπάκας, ἡ ἐπαρχία Σκοπέλου 4 καὶ ἀνὰ τρεῖς οἱ ὑπόλοιπες ἐπαρχίες.

Ἡ δημοσίευση τῶν χωριῶν (τῶν πιὸ πολλῶν) ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἔχει ἱστορικὴ ἀξία. Γιατὶ τὰ περισσότερα μετονομάστηκαν ἀργότερα, ἰδίᾳ τὰ τουρκόφωνα τοῦ θεσσαλικοῦ κάμπου καὶ πολλὰ σλαβόφωνα (Κούσοβο, Κόρποβο κ.τ.λ.). Ὑστερα ἀπὸ — ὄχι πολλὰ — χρόνια τὰ παλιὰ ὀνόματα τῶν θεσσαλικῶν χωριῶν θάχουν λησμονηθῆ ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς κατοίκους τῶν.

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

ΠΡΙΝ ΕΝΑΝ ΑΙΩΝΑ

Μιά στατιστικὴ τοῦ 1857 δίδει γιὰ τὸν πληθυσμὸ τῆς Θεσσαλίας αὐτοὺς τοὺς ἀριθμοὺς:

Ἕλληνες	293.000
Βλάχοι	21.000
Γύφτοι	8.000
Ἑβραῖοι	5.000
Ἀσιανοὶ	20.000
Αἰθίοπες	8.000